

Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken
T.a.v. leden vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
Te versturen per e-mail: cie.buza@tweedekamer.nl

Datum: 3 september 2025
Contact: drs. E. van Hoek (evanhoek@npvzorg.nl)
Betreft: Inbreng NPV - Zorg voor het leven op initiatiefnota 'Toegang tot abortus is een mensenrecht' t.b.v. Commissievergadering 8 september 2025

Geachte leden van de vaste Commissie Buitenlandse Zaken,

In aanloop naar uw vergadering van 8 september aanstaande over de initiatiefnota 'Toegang tot abortus is een mensenrecht', brengt NPV - Zorg voor het leven graag een aantal kernpunten onder uw aandacht:

1. Vrouwensterfte daalt niet door legalisering abortus
2. Probleemstelling wankelt
3. Mensenrecht om menselijk leven te doden: onbestaanbaar
4. Dubieuze inspiratiebron

1. Vrouwensterfte daalt niet door legalisering abortus

Initiatiefnemer, lid Paulusma, bouwt haar nota volledig rond de aanname dat onveilige abortus vrouwensterfte veroorzaakt dan wel doet stijgen wanneer abortus illegaal is. De aangedragen oplossing luidt dan ook om 'de wereldwijde toegang tot abortus te verbeteren'. Deze bewering staat echter haaks op de werkelijkheid. Onderzoek laat zien dat het legaliseren van abortus geen of weinig invloed heeft op vrouwensterfte. Dit blijkt uit meerdere onderzoeken waarin landen met elkaar zijn vergeleken naar gelang hun abortuswetgeving en de kwaliteit van hun (spoed)zorg.

Neem bijvoorbeeld het onderzoekswerk van Oxford onderzoeker dr. Calum Miller. Daaruit blijkt dat lager ontwikkelde landen met liberale abortuswetten nog altijd met veel vrouwensterfte kampen, terwijl welvarende landen met een abortusverbod hun vrouwensterfte verder zien dalen.¹ Zo heeft Polen, ondanks haar abortusverbod, een lagere vrouwensterfte dan

¹ <https://calumsblog.com/2022/02/10/abortion-and-maternal-mortality/>

Nederland.² Een land als India, waar abortus al 50 jaar legaal is, blijft echter kampen met een zorgwekkend hoge mate van vrouwensterfte. Onderzoekers wijzen hiervoor niet naar onveilige abortus maar naar sociaaleconomische kwetsbaarheid en onvoldoende toegang tot goede, hygiënische zorg.³

Onderzoek wijst dan ook uit dat de kwaliteit van de spoed- en nazorg van een land de grootste reden is voor een lage mate van vrouwensterfte, zo betoogt dr. Miller. De voorbeelden spreken voor zich. Zo kampt Zuid-Afrika met stijgende vrouwensterfte, ook sinds de invoering van legale abortus. Ook in Zambia, dat al 50 jaar legale abortus kent, wil de vrouwensterfte maar niet dalen. Als een abortusverbod zorgt voor een stijging van onveilige abortus én daarmee voor meer vrouwensterfte, zou je in die landen een daling moeten zien en in landen als Polen juist een stijging.

Millers uitkomsten staan in lijn met het werk van professor Elard Koch aangaande Chili.⁴ Zijn onderzoek toont aan dat de vrouwensterfte in dat land niet werd beïnvloed door het abortusverbod dat in 1989 inging. Sterker nog, vrouwensterfte bleef na het ingaan van het verbod dalen.

Voorbeelden van overleden vrouwen

In de te behandelen initiatiefnota wordt nog wel gesproken over incidenten in bijvoorbeeld Polen, waaruit zou blijken dat er vrouwen sterven vanwege het strenge abortusbeleid dan wel vrees voor strafvervolgning vanwege onduidelijkheid over wat wel en niet is toegestaan rondom obstetrische zorg. In het genoemde en gerefereerde werk van dr. Miller wordt ook hierop ingegaan. In het geval van de Poolse vrouw Izabela Sajbor moet worden opgemerkt dat er geen sprake was van een abortusverbod voor de situatie waarin zij zich bevond. Mevrouw Sajbor overleed op tragische wijze nadat artsen haar geen abortus gaven terwijl haar leven in gevaar was. Wat de initiatiefnota niet noemt is dat de Poolse wet abortus in die gevallen toestaat. Het gaat hier dan ook om een medische fout, waarvoor twee artsen inmiddels zijn veroordeeld tot 18 en 15 maanden gevangenisstraf.

De advocaat van Izabelas familie zei geen directe relatie te kunnen leggen tussen de Poolse abortuswet en de dood van deze vrouw.⁵ Deze cruciale informatie werpt een ander licht op een

² https://data.worldbank.org/indicator/SH.STA.MMRT?locations=PL-NL&name_desc=false

³ Yokoe R, Rowe R, Choudhury SS, Rani A, Zahir F, Nair M. Unsafe abortion and abortion-related death among 1.8 million women in India. *BMJ Glob Health*. 2019 May 2;4(3):e001491. doi: 10.1136/bmjgh-2019-001491. PMID: 31139465; PMCID: PMC6509605.

⁴ Koch E, et al. Women's Education Level, Maternal Health Facilities, Abortion Legislation and Maternal Deaths: A Natural Experiment in Chile from 1957 to 2007.

⁵ Zie: <https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,27761934,jolanta-budzowska-pelnomocniczka-rodziny-izy-z-pszczyny-lekarze.html>

sterfgeval dat voorkomen had kunnen worden, maar nu vooral lijkt te worden aangegrepen om druk uit te oefenen ten behoeve van de verruiming van abortustoegang in Europa en daarbuiten. Het laat, ook volgens dr. Miller, zien dat dit sterfgeval niet gerekend moet worden tot vrouwensterfte vanwege abortus dan wel het gebrek aan wettelijke toegang daartoe.

2. Probleemstelling wankelt

Het bevreemdt de NPV dat de genoemde initiatiefnota spreekt over onveilige abortus als ‘de nummer één doodsoorzaak van zwangere vrouwen’ wereldwijd, aangezien dit in strijd is met alle statistieken over dit onderwerp. Bloedingen, hoge bloeddruk, infecties en complicaties bij de bevalling zijn een aantal van de doodsoorzaken tijdens zwangerschap die het getal rond abortus ver overstijgen.⁶

Uit de gehele tekst van de initiatief nota wordt onzes inziens duidelijk dat met de term ‘onveilige abortus’ steevast ‘illegale abortus’ wordt bedoeld. Dat blijkt onder meer uit de oproep aan de minister om de toegang tot veilige abortus te verbeteren, waarmee uiteraard niet wordt opgeroepen tot het stimuleren van illegale activiteiten. Los van het feit dat dit geen inwisselbare termen zijn, willen wij graag ingaan op de claim zelf.

Hoewel lid Paulusma geen bron aanreikt voor de claim dat er wereldwijd 39.000 vrouwen per jaar sterven aan de gevolgen van onveilige abortus, is het voor ingewijden helder dat zij doelt op het vaak aangehaalde WHO-onderzoek uit 2014 waarin dit cijfer staat.⁷ Wat ontbreekt in de onderbouwing van lid Paulusma is dat dit cijfer niet enkel is opgebouwd uit gevallen van abortus. Andere doodsoorzaken, zoals miskraam en buitenbaarmoederlijke zwangerschap, vallen volgens het onderzoek eveneens onder de categorie ‘abortus’.

Daarnaast blijkt, volgens de WHO zelf, dat het onderzoek niet spreekt over 39.000 sterfgevallen maar om een schatting van 13.865 tot 38.940 doden.⁸ Het zou daarom accurater zijn om het gemiddelde of volledige schatting weer te geven, aangevuld met de nuance dat onbekend is hoe vaak abortus de daadwerkelijke doodsoorzaak was. In plaats daarvan lezen we in de initiatiefnota een voldongen feit van 39.000 sterfgevallen per jaar.

⁶ World Health Organization. ‘Trends in maternal mortality estimates 2000 to 2023’, 2025; p. 5; Zie: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/381012/9789240108462-eng.pdf?sequence=1>

⁷ Say L, Chou D, Gemmill A, Tunçalp Ö, Moller AB, Daniels J, Gülmezoglu AM, Temmerman M, Alkema L. Global causes of maternal death: a WHO systematic analysis. Lancet Glob Health. 2014 Jun;2(6):e323-33. doi: 10.1016/S2214-109X(14)70227-X. Epub 2014 May 5. PMID: 25103301.

⁸ World Health Organization. ‘Abortion Care Guidelines’, 2022; p. 2; zie: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/349316/9789240039483-eng.pdf?sequence=1>

Het moge duidelijk zijn dat de onderbouwing van de probleemstelling te wensen overlaat. Toch is het zo dat er vrouwen sterven aan de gevolgen van een abortus, zoals vrouwen tijdens een zwangerschap ook sterven aan hevige bloedingen, miskramen, buitenbaarmoederlijke zwangerschap of een andere complicatie. In welvarende landen zien we echter dat deze sterfgevallen met goede preventie en zorg worden voorkomen, ook als er sprake is van een abortusverbod zoals in Polen en Malta. De oplossing is derhalve niet het legaliseren van abortus, maar het bieden van kwalitatief hoge spoed- en nazorg voor de momenten waarop de complicaties ontstaan.

Zoals eerder gezegd staat een onveilige abortus niet gelijk aan een illegale abortus. Daarom is het niet verwonderlijk dat de literatuur keer op keer laat zien dat een abortusverbod de vrouwensterfte (ook specifiek aangaande abortus) niet doet stijgen. Integendeel, gelet op het aantoonbare feit dat het aantal abortussen daalt na een abortusverbod. Zelfs professor Diana Greene Foster, hoofdwetenschapper van de bekende Turnaway Study en uitgesproken voorstander van abortusrechten, wijdde een opiniestuk⁹ aan de oproep om niet meer te verkondigen dat een abortusverbod leidt tot meer of zelfs evenveel abortussen. Uit haar onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de vrouwen die geen toegang kreeg tot abortus haar zwangerschap uitdraagt - zonder te overlijden, overigens.

3. Mensenrecht om menselijk leven te doden: onbestaanbaar

D66 roept de minister ook op tot het internationaal pleiten voor uitbreiding van een aantal mensenrechtenverklaringen. Toegang tot (veilige en legale) abortus moet daarin worden opgenomen als een mensenrecht. Deze paradoxale wens luidt in feite dat er een mensenrecht moet bestaan om ander menselijk leven te doden. De reden dat abortus, maar ook euthanasie, in Nederland in de basis nog altijd strafbaar zijn, is precies vanwege het feit dat er menselijk leven wordt beëindigd. Zoiets kan nooit worden beschouwd als normaal medisch handelen en zo heeft de wetgever het ook nooit bedoeld.¹⁰

⁹ Foster, D.G. The Turnaway Study: ten years, a thousand women, and the consequences of having – or being denied – an abortion. Scribner 2020. p. 126

¹⁰ Postma, L. mr. dr. Buijsen, M.A.J.M. prof. mr. dr. 'Abortus: strafrecht of zorg?', Tijdschrift voor Strafrecht, bestemd voor Erasmus Universiteit Rotterdam; zie:
https://pure.eur.nl/ws/portalfiles/portal/158988641/Abortus_strafrecht_of_zorg.pdf

Het staat buiten kijf dat ieder ongeborn kind, hoe vroeg ook in de zwangerschap, menselijk leven betreft. Dit is niet slechts de mening van de NPV maar een biologisch feit. Dat individueel menselijk leven begint bij de bevruchting is een aangetoonde consensus onder biologen wereldwijd.¹¹ Dat dit leven vervolgens in al haar stadia een biologische mens is, dat zich bovendien als geheel ontwikkelt binnen de menselijke levenscyclus, staat eveneens boven iedere twijfel.¹²

Hiermee wil de NPV niet voorbijgaan aan het recht op lichamelijke autonomie van vrouwen en mensen in het algemeen. Wel wil de NPV ervoor waken dat het recht op leven opzij wordt gezet door het recht op individuele lichamelijke autonomie.

Als we kijken naar de meest fundamentele mensenrechten dan wordt er meestal verwezen naar de zogeheten *niet-opschortbare mensenrechten*. Amnesty International onderstreept het bestaan van deze lijst en geeft deze ook weer op haar website.¹³ Daaruit blijkt eens te meer dat het recht op leven het meest fundamentele recht is, van waaruit alle andere rechten voortvloeien. Het recht op zelfbeschikking dan wel lichamelijke autonomie wordt op die lijst niet aangetroffen.

Wanneer het leven van de vrouw dan ook niet in gevaar is, lijkt het een logisch gevolg van de erkenning van mensenrechten dat het recht op leven voorgaat op dat van individuele autonomie. Nu het geen vraag is maar een wetenschappelijk feit dat het ongeborn kind vanaf de bevruchting 1.volledig menselijk is; 2.leeft en 3.als geheel groeit binnen de menselijke levenscyclus, kan er geen sprake zijn van twijfel over de vraag of een ongeborn kind een mens is met mensenrechten.

De NPV raadt de minister van Buitenlandse Zaken dan ook ten zeerste af het verzoek van D66 in te willigen door internationaal nog meer op te roepen tot ruimere abortustoegang wereldwijd dan reeds het geval is. Zoals de toenmalige minister Bruins Slot van Buitenlandse Zaken in oktober 2023 al aangaf in haar schriftelijke reactie op onderliggende D66-nota, geeft het ministerie jaarlijks miljoenen uit aan Ngo's die pleiten voor bredere abortustoegang wereldwijd, zoals Ipas, Safe Abortion Action Fund (SAAF), International Planned Parenthood Federation (IPPF) en She Decides.¹⁴

¹¹ Jacobs, Steven and Jacobs, Steven, Biologists' Consensus on 'When Life Begins' (July 25, 2018). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3211703> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3211703>

¹² Database: When does life begin? <https://whendoeslifebegin.org/>

¹³ <https://www.amnesty.nl/encyclopedie/niet-opschortbare-mensenrechten>

¹⁴ Kabinetsreactie initiatiefnota: Toegang tot abortus is een mensenrecht d.d. 27 oktober 2023. Referentie: BZDOC-1235421577-13, zie: <https://open.overheid.nl/documenten/a76d8ac8-2ff1-4e46-ba7e-331ce720368a/file>

4. Dubieuze inspiratiebron

Tot slot vraagt de NPV aandacht voor de door D66 aangehaalde inspiratiebron waarmee de initiatiefnota op haar website wordt geopend. Dit omdat de NPV zich zorgen maakt om de implicaties van het citaat of, beter gezegd, over de afzender daarvan. Het betreft een uitspraak van wijlen Margaret Sanger, oprichter van het Amerikaanse Planned Parenthood, dat later een van de grootste abortusaanbieders ter wereld zou worden.

Sangers strijd, die duurde tot diep in de jaren veertig van de vorige eeuw, ging vooral over de toegang tot anticonceptie. Lange tijd werd ze geprezen voor haar inzet. Tot de door haar zelf in New York opgerichte organisatie openlijk afstand nam van haar problematische verleden.¹⁵ Zo bleek Sanger een aanjager van de vooroorlogse eugeneticabeweging (dat het geloof koesterde dat het menselijk ras verbeterd kan worden door selectieve voortplanting). Haar visie leidde tot dubieuze uitspraken over de Afro-Amerikaanse bevolking. Ook gaf Sanger ooit een lezing aan de openlijk racistische organisatie Ku Klux Klan.

In een tijd waarin mensen, dikwijls na hun overlijden, worden gecancelled voor veel minder, is het bedroevend om te zien dat een citaat van een ideologische inspirator, met een verleden van onversneden racisme en eugenetica-opvattingen, de weg vindt naar de bureaus van ons parlement. Daarbij wil de NPV op geen enkele manier suggereren dat het huidige D66 de discutabele ideeën van Sanger toejuicht. Het laat echter wel zien dat de totstandkoming van de hier besproken initiatiefnota van een twijfelachtige kwaliteit is, hetgeen ook al zichtbaar werd in de gebrekkige onderbouwing van de probleemstelling.

Slotappèl

Bovenstaande maakt volgens de NPV voldoende duidelijk dat abortus provocatus geen mensenrecht kan zijn, om het simpele feit dat er dan een recht zou ontstaan om een ander mens te doden. De NPV onderkent dat de abortusdiscussie complex is, waar grote ethische dilemma's spelen en het welzijn van vrouwen en kinderen in het geding is. Wanneer abortus echter een mensenrecht zou worden, slaat de balans volledig uit naar een extreme kant waar de Nederlandse regering, de Europese Unie en alle regeringen daarbuiten ver van zouden moeten blijven. Niet in de laatste plaats om wat het voor andere groepen binnen een samenleving kan betekenen als het recht om een ander te doden gemeengoed wordt.

¹⁵ New York Times. 'Planned Parenthood in N.Y. Disavows Margaret Sanger over Eugenics, d.d. 21 juli 2020; zie: <https://www.nytimes.com/2020/07/21/nyregion/planned-parenthood-margaret-sanger-eugenics.html>

Om die dreiging af te wenden, verzoekt de NPV de Commissie om niet mee te gaan met het initiatiefvoorstel.

Hoogachtend,

NPV - Zorg voor het leven

dr. Bert-Jan Heusinkveld
Directeur NPV-Zorg voor het leven

De NPV is een christelijke organisatie die opkomt voor de zorg voor het leven en tevens de grootste patiëntenorganisatie van Nederland. Met een bureau van professionals, rond 46.000 leden en 70 lokale afdelingen met ruim 6.000 vrijwilligers is de NPV actief op de terreinen beleidsbeïnvloeding, advies & toerusting en vrijwillige thuishulp. De NPV onderhoudt een groot netwerk binnen en buiten christelijk Nederland op thema's en projecten rond medische ethiek, met nadruk op begin en einde van het leven (onder andere prenataal onderzoek, zwangerschapsafbreking, palliatieve zorg, euthanasie en het actuele debat rond 'voltooid leven'). Tevens voert de NPV jaarlijks onderzoek uit onder haar leden naar kennis, opvattingen en ervaringen over actuele medisch ethische thema's.